

Başlık	: Korona Günlerinde Antroposen Söylemi
Yazar	: Dr. B. Sina Güneş - Işık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
Seri Başlığı	: Covid-19 Pandemisi Yazı Serisi
Yayın Tarihi	: 18 Mayıs 2020

İnsan Çağı anlamında gelen Antroposen (Anthropocene) kavramı ilk olarak 2000 yılında, Nobel Kimya Ödüllü Paul J. Crutzen ve biyolog Eugene F. Stoermer tarafından, insanlığın doğadan farklılaşmakla yetinmeyip gezegenin tamamı üzerinde değiştirme ve dönüştürme kudretine sahip olması anlamında kullanılmıştır. Son dönemlerde sıklıkla kullanılan kavram insan ve doğa arasındaki eşitsiz ilişkiye vurgu yaparken insanın doğa üzerindeki tahakkümünün eninde sonunda insan yaşamını da tehlikeye atacağını, dolayısıyla tüketim ilişkileri değil ama tüketim şekillerinin sorgulanmasını önerir. Çözümün ise ancak bütün insanlığa sorumluluklar yüklenerek ve bu sorumlulukların yerine getirilmesi ile mümkün olacağı savunulur.

Antroposen tartışmaları, eksiklikleri bir yana ekoloji hareketinin çok uzun süredir belirttiği bir durumun geç okumasıdır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından iklim değişikliğinin insan kaynaklı olduğunun kabul edilmesi bir gelişme olarak kabul edilebilirse de uluslararası kamuoyunu harekete geçiren sağlıklı bir çözümleme ve eylemsellikten söz edilemez. Oysa sağlıklı ve ilerici eylem sadece kendi dönemini değil tarihi de düzelteren eylemdir. Antroposen tartışmalarının en önemli sorunlarından biri doğru bir tarih okuması yapılmadan olası sorunlar ve süreçleri merkezine alan çözüm önerilerine yoğunlaşması oldu. Mevcut ekolojik sorunların geçmişle bağını koparan bu durum devletlerin yasal zemin oluşturma ya da bu yasal zemini talep edecek kamuoyu oluşmasına fırsat vermeden yeni bir korku ikliminde ancak gönüllü eylemler ile şekillenen bir sürece dönüşmeye gidiyor.

Mustafa Kemal Atatürk, "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır", der. Bugün içinde bulunulan durum insan-doğa ilişkisini yok sayan bir tarih ve bunun sonucunda ortaya çıkan sorunların en iyi göstergelerinden biri olarak kabul edilebilir. Oysa insanlık tarihi insan-doğa ilişkisinin tarihidir. Dolayısıyla doğru bir tarih okuması sadece insan ve doğa arasındaki metabolik ilişkiyi onarmakla kalmayacak ekolojik sorunlarla doğrudan bağı olan koronavirüs gibi pandemilerin tekrarlanmasını da önleyecektir.

İnsanı doğadan ayıran; canlı, cansız tüm varlıkları insan için değerli olduğu ölçüde değerli kabul eden mevcut sistematik yaklaşım, doğanın olduğu kadar insanın da yaşarkalmasını tehlike düşürmekte ve gezegenin bütünlüğünü tehdit etmektedir. Oysa gezegen bütüncül olduğu kadar kompleks bir organizmadır. Bu da gezegende meydana gelen kayıpların bütünü nasıl etkileyeceğini öngörmeyi engellemekte ya da hesaplanmasını zorlaştırmaktadır.

Son dönemlerde özellikle buzulların erimesi ile keşfedilen yeni tür ve organizmaların asırlardır ayrıık bulunduğu doğayla nasıl etkileşim içine gireceği ve bunun sonucunda ortaya çıkabilecek durumların

sadece mevcut doğal yaşamın değil insanın bağışıklık sistemini nasıl etkileyeceğini zaman gösterecek.

Sonuç olarak insanlık için grisi olmayan bir sürece girildiği görülmektedir. Toplumsal yaşam ile belirli bir sistem içinde örgütlenmenin tercih edildiği aşıkardır. Ancak unutulmamalıdır ki doğa bir düzen etrafında şekillenmez, doğanın motivasyonu dengedir. İnsanlık ya bu dengenin parçası olduğunu ve bunun tarihsel gerekleri olduğunu hatırlayarak doğa sömürüsüne dayanmayan yeni bir ilişki geliştirecek ya da gezegen yüzeyinden silinen milyonlarca türden biri –ki bu gezegen tarihi boyunca var olmuş türlerin %99'una denk gelir- olarak gezegen tarihinde yerini alacaktır. Tercih şansı bir kez daha insanın eline geçmişken bunun nasıl değerlendirileceğini zaman gösterecektir. Gezegen için ortaya çıkacak yegane durum yeni dengenin nasıl olacağıdır...